

Áldás útján

A kontextuális lelkigondozás lehetőségei a keresztlői beszélgetésben és szertartásban

A gyermekkeresztségre való felkészítés során a szülők elvárásait és a keresztségről alkotott elképzeléseit kell a lehetőségekhez képest összhangba hozni az egyház teológiai megértésével és a gyülekezet család felé irányuló elvárásaival. A tanulmányban azt vizsgáljuk meg, hogy a kontextuális szemlélettel vezetett keresztlői beszélgetés és a keresztlői istentisztelet hogyan segíthet abban, hogy a gyülekezet, a család és Isten között valódi találkozás jöhhessen létre. A Budai Református Gyülekezetben használt keresztlői kérdéssor és a keresztlői istentisztelet lépései mentén tekintjük át, hogy milyen módon biztosíthat teret a keresztlésre való felkészülés a kontextuális lelkigondozói szemlélet alkalmazására. A bemutatott témákhoz valódi beszélgetésekből vett idézetek és életpéldák kapcsolódnak.

Kulcsszavak: kontextuális lelkigondozás, keresztlés, család, örökség, jövő nemzedék.

„Hogy mit akarnak az emberek, amikor megkereszteltetik a gyermeküket? Nekem úgy tűnik, hogy védelmet és áldást keresnek a gyermekük számára. Ezenkívül szeretnének egy szép családi ünnepet. Az én teológiai felfogásom a keresztségről – mint Krisztus halálában és feltámadásában való részesedés és betagozódás a keresztyén közösségbe – nem találkozik ezekkel az emberekkel. Ezért hozzászórtam, hogy egy szép keresztlői istentiszteletet tartsak a szülők számára, ahol Isten áldása áll előtérben.”¹

Ennek a német lelkésznek a megfogalmazása sok lelkész tapasztalatával találkozik, és kifejezi azt a gyakori feszültséget, ami a keresztség mély, teológiai értelme és a szülők keresztséggel kapcsolatosan megfogalmazott vagy megfogalmazatlan vágya között húzódik. A gyermekkeresztség esetében egyik oldalon állnak a szülők a maguk élettörténetével, elvárásaival és a keresztségről alkotott elképzeléseivel, a másik oldalon pedig ott áll a lelkész mély teológiai megértésével és a család felé irányuló elvárásaival.

Milyen utat találhat ebben a helyzetben egy kontextuális szemlélettel dolgozó lelkész? Milyen lehetőséget teremt a kontextuális szemlélettel vezetett keresztlői beszélgetés és a keresztlői istentisztelet abban, hogy a család és a közösség, a család és a lelkész, a család és Isten találkozása ne félresikerült, hanem valódi találkozás legyen, ahol a család hite, Istennel és a közösséggel való kapcsolata mélyülni tud?

Tanulmányomban azt vizsgálom meg, hogy a Budai Református Gyülekezetben általam használt keresztlői kérdéssor és a keresztlői istentisztelet milyen módon biztosít teret a kontextuális lelkigondozói szemlélet alkalmazására. A kiválasztott témák a keresztlői

1 R. SOMMER: *Kindertaufe. Elternverständnis und theologische Deutung*, Kohlhammer, München, 2009, 19.

kérdéssor kérdései mentén születtek, és az egyes témákhoz valódi beszélgetésekből vett idézetek, életpéldák kapcsolódnak.

A KÉRDÉSSOR

Az alább olvasható kérdéssort a család az első, úgynevezett ismerkedési, előzetes keresztelői megbeszélésen kapja meg. Hazavihetik magukkal, és arra kérem őket, hogy otthon nyugodt légkörben beszélgessenek egymással ezekről a kérdésekről, majd egy megbeszélte időpontban közösen is fogunk beszélgetni. A legtöbb szülőpárt megnyugtatja, hogy előre tudják, mi fog zajlani a keresztelői beszélgetésen. Elmondásuk szerint már az otthoni beszélgetés során „olyan dolgok is kiderülnek, amiket addig nem is tudtak egymásról”. A kérdéseken végigtekintve látható, hogy a beszélgetés érinti a keresztség jelentését, jelentőségét a család életében, miért fontos, mit jelent számukra a keresztség. A következő szakaszban a szülők életútját érintő kérdéseket teszem fel, arra hívva őket, tekintsenek vissza az eddig megtett útjukra, vegyék számba, mi mindent kaptak a családjuktól, szüleiktől, felmenőiktől, milyen hatások érték őket a hitüket illetően. Az utolsó részben a gyermekük-ről beszélgetünk, a születéséről, arról, hogy mit jelent nekik szülővé válni, mit szeretnének továbbadni gyermeküknek, és hogyan tudják hitben nevelni. Egy külön alkalommal beszélgetünk később magáról a keresztelőről és menetéről.

A keresztelői beszélgetés kérdéssora:

- *Mit tudsz a saját keresztelődéről? Hogyan történt?*
- *A keresztséget több képhez is szokták hasonlítani:*
  - *A gyermekkeresztségben Isten befogad minket, és van lehetőségünk kapcsolatban lenni vele.*
  - *Olyan, mintha aláírna egy üres papírt, ami majd a gyermek életével fog megtelni.*
  - *A víz jelképezi, hogy Isten kész eltörölni a bűneinket.*
  - *A víz jelképezi, hogy Isten kész új életet adni.*
  - *Ezáltal lehetünk az egyház tagjai.*
  - *Ez a tanítványság egyik állomása.*
- *Melyik mondat áll most hozzád a legközelebb, és miért?*
- *Jézus azt mondja a Bibliában: „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem őket, mert ilyeneké az Isten országa” (Mk 10,14). Számodra mit jelent ez a mondat?*
- *Téged hogyan neveltek a szüleid? Melyek a legfontosabb dolgok, amiket tovább szeretnél vinni?*
- *Szerinted hogyan volt jelen Isten a családotokban?*
- *Gyermekeitek születése előtt milyen számodra érzelmileg fontos események történtek a babavárással kapcsolatban? Írd össze őket! Lehet pozitív és negatív is.*
- *Hogyan volt jelen a párod ezekben az eseményekben?*
- *Mit gondolsz, hogyan tekintett Isten ezekre az eseményekre? (Mit adott bennük, vagy miért nem akadályozta meg őket?)*
- *Mit ad neked a gyermeked?*
- *Mit ad a gyermeketek a házastársi kapcsolatotoknak?*

- *Mit gondolsz erről a mondatról: „Gyermekünket Istentől kaptuk. Mi, a szülei Isten megbízottai vagyunk az ő életében.”*
- *Mit kérsz Istentől gyermekeiteknek és családotoknak? Miért szeretnéd, ha imádkoznánk az istentiszteleten?*

A KERESZTSÉG MINT SZEMÉLYES ÁTÉLÉS – MÚLT, JELEN ÉS JÖVŐ ÖSSZEKAPCSOLÁSA

Kérdés: „Mit tudsz a saját keresztelődéről? Hogyan történt?”

A keresztelői beszélgetés első kérdése segít visszakapcsolódni a szülők életének kezdetéhez, belehelyezi a szülőket a gyermekkorba, visszaviszi őket a saját élményeikhez, emlékeikhez a családdal, a szüleikkel, a keresztszüleikkel kapcsolatban. A kérdés ténszerű, könnyen megfogható és megválaszolható. Egyszerű módon segít megalapozni a bizalmi légkört a keresztelői beszélgetésen, a jelenhez és a múlthoz egyaránt hozzákapcsol. Összekapcsolja a szülőket a saját szüleikkel, egy generációval visszafelé, és a gyermekükkel is, egy generációval előre. A kérdés a személyes történetbe von be, és lehetőség nyílik arra, hogy a beszélgetés résztvevői új szemszögből tekintsenek saját szüleikre, akik fiatalon jelennek meg előttük az Úr asztalánál, a templomban, gondoskodnak a gyermekükről, döntést hoznak, átadnak neki egy örökséget, hitet, lehetővé téve számára, hogy Istenhez kapcsolódjon. Ez a kérdés már a keresztelői beszélgetés elején összekapcsolja a generációkat, és segíti láttatni, hogy „annak idején” a szülők szülei – még ha nem is voltak mindenben jó szülők – valami jót akartak továbbadni, biztonságban, Isten áldásával akarták elindítani gyermeküket az életben, megbízhatóan akarták felnevelni, tudva, hogy „Isten akkor is gondot visel rá, ha ők nem tudnának”. A „*mit gondolsz, miért volt fontos a szüleid számára, hogy megkereszteljenek?*” kérdés, vagy a „*mit gondolsz, mitől akartak megóvni a szüleid, mit akartak adni neked azzal, hogy megkereszteltek/nem kereszteltek meg?*” szintén segíti a szülőket, hogy saját szülei jó szándékát, a kapcsolatukban lévő erőforrásokat, értékeket felfedezzék, a velük való kapcsolat bizalomdarabkáit megtalálják.

A kérdés arra is rávilágít, hogy ahol annak idején a szülei álltak, most ők állnak. Most ők döntenek arról, hogy a kapott örökséget (keresztséget) továbbadják. Ők döntenek saját gyermeküket illetően, hogy mi az a pozitív örökség, amelyet tovább akarnak adni neki.

Keresztszülők választása

A fenti kérdést kiegészítem azzal a kérdéssel, hogy „*hogyan választottak keresztszülőket a szüleid, megmaradt-e a kapcsolat a keresztszüleiddel?*”, valamint hogy „*ti most hogyan választottatok keresztszülőket a gyermeketeknek?*”. Ezzel arra szeretnék rávilágítani, hogy tudatosodjon bennük saját motivációjuk a keresztszülőkkel, a keresztséggel kapcsolatban. A beszélgetésekből kiderül, hogy a legtöbben olyan keresztszülőket választanak, akikre rábízhatják a gyermeküket, akikben megbíznak, akik sokat jelentenek számukra. Megláthatjuk ebben a szándékot, hogy a szülők törekszenek arra, hogy gyermeküket megbízhatóan tudják felnevelni, és a lelkük mélyén tudják, hogy az élet töredékessége és

sérülékenysége miatt fontos, hogy olyan valaki álljon mellettük, akire rábízhatják a gyermeket akkor is, ha „*velünk valami történne*”.² A másik motiváció, amely gyakran megjelenik a keresztszülők kiválasztásánál, hogy „*meg szeretnénk erősíteni a kapcsolatot*”, „*szeretnénk egy pluszkötéléket*” a testvérrel, rokonnal, baráttal. Lelkészként láthatjuk ebben a választásban a kapcsolatok gyógyulására irányuló mély emberi vágyat, a reményt, hogy a keresztszülőség segít elmélyíteni, transzcendens dimenzióban átalakítani az addigi kapcsolatokat, és a vágyat arra, hogy a gyermeket „*még többen szeressék*”, „*még többen vigyázzanak rá*”. Amikor a kereszstelőn az édesanya átadja gyermekét a keresztyánának, szimbolikusan megosztja a felelősséget a gyermeke felett. Már nemcsak a szülők vállára nehezedik a nevelés teljes terhe, hanem Isten előtt megoszthatják azt azokkal, akiket kiválasztottak erre a feladatra.³ Egy gyermekeit egyedül nevelő édesanya fogalmazta ezt meg a legszebben: „*Akkor úgy éreztem, hogy könnyebb lett a teher, már nem csak én vagyok felelős mindenért, most már ő is (a keresztyánya) a kezében tartja... Isten pedig mindannyiunkat átölel...*”

A KERESZTELŐ JELENTŐSÉGE A CSALÁD ÉLETÉBEN

Kérdés: „Mit jelent számotokra a keresztség?”

A keresztelőt kérő családok sokféle módon fogalmazzák meg, miért szeretnék megkereszteltetni gyermeküket, de közös az a vágy, hogy Isten áldását, gondviselését szeretnék kérni számára, szeretnék egy megbízható értékközösségben nevelni, és hűségesnek maradni a gyökereikhez.

Például:

- „*Nekünk ez nem volt kérdés, a családban mindenki meg van kereszelve, fel sem merült, hogy ne kereszteljük meg.*”
- „*Úgy gondolom, hogy akkor nyugodtabb lesz a gyermek, és én is nyugodtabb leszek, mert tudom, hogy Isten vigyáz rá.*”
- „*Hálát akarunk adni Istennek a kisfiunkért. Hálából szeretnénk megkereszteltetni*” (kora-született volt a gyermek).
- „*Áldás lesz az életén... anélkül is van, tudom... de mégis, ez valahogy mélyebb, erősebb dolog, olyan, mintha Isten ezentúl sokkal erősebben jelen lenne az életében.*”
- „*A mai világban mindent szabad, nincsenek értékek, minden szétesett... mindent lehet, sok rossz éri őket... szerintem ma nagyon nehéz gyereket nevelni, nehéz megvédeni őket... ha idetartozik (a gyülekezethez), akkor jobban védve van, olyanok között van, akik jó értéket követnek, ...ezért fontos a keresztelő, hogy idetartozzon, és mi is.*”
- „*Azt akarjuk, hogy Istenhez tartozzon, és ezen az úton szeretnénk nevelni. Ez a tanítvány-ság első állomása.*”

2 H. LUTHER: *Religion und Alltag. Bausteine zu einer Praktischen Theologie des Subjekts*, Radius-Verlag, Stuttgart, 1992. ■ 3 G. RITZER: *Taufmotive. Zwischen Initiation und Konvention. Einblicke in die Motivation, ein Kind taufen zu lassen, in die Religiosität von Eltern und in religiöse Primersozialisation*, Manumedia, Graz, 2001, 7.

A keresztlőre készülő szülők megfogalmazatlan vágyai közé tartozik, hogy gyermekeiket Isten gondviselésére bizzák, hogy amikor ők már nem tudnak róluk gondoskodni, vagy ha nem tudják őket felnevelni, megvédeni, Isten akkor is velük legyen, gondoskodjon róluk és védje meg őket. Az egyik legmarkánsabb keresztlői beszélgetés az volt számomra, amikor egy édesapáról kiderült, hogy agydagana van, és minél előbb meg kell műteni.

„Nem tudom, hogy hogy sikerül majd a műtét, hogy mi vár rám, és mi lesz azután, de mielőtt kés alá fekszem, szeretném, ha a gyerekeim meg lennének keresztelve, ha bármi történe, tudjam, hogy jó kezekben vannak... akkor nyugodtan nézek szembe azzal, ami rám vár.”

Ebben az esetben a keresztséggel az édesapa azt a szülői feladatát teljesítette, hogy ha veszélybe kerül, hogy betöltse gyermekei megbízható felnevelésének mandátumát, akkor továbbadja Istennek és a keresztszülőknek a gondviselés feladatát, kifejezve ezzel azt a mély, szeretetből fakadó vágyat, hogy gyermekeiket biztonságban tudja.

Amikor meghallgatjuk a szülők félelemből és gondoskodásból fakadó vágyát, lelkészként megérezzük az emberek lelkében élő, elrejtettségre iránti mély vágyat, az Isten iránti vágyat. Azzal, hogy meghalljuk a szavak mögött a vágyat, lehetőségünk van összekapcsolni a keresztség misztériumával, igazi jelentésével. Azzal, hogy a fenti kérdéshez több értelmezési lehetőséget, előre megfogalmazott mondatokat adunk meg (például a keresztségben Isten befogad minket, van lehetőségünk kapcsolatban lenni vele; a víz jelképezi, hogy Isten kész eltörölni bűneinket; a víz jelképezi, hogy Isten kész új életet adni, ezáltal lehetünk az egyház tagjai, stb.), segítjük elgondolkodni a szülőket, hogy mi is a keresztség teológiai-bibliai jelentése azon túl, amit számukra jelent, és e jelentés hogyan kapcsolódik hozzájuk, az életükhöz.

Feszültség a keresztség családi-biográfiai és egyházi-intézményi megközelítése között

A szülők számára a keresztség – ahogy a példák is bizonyítják – egyrészt a családi tradícióba való bekapcsolást jelenti, hűséget a felmenő generációkhoz, továbbvitt örökséget, lojalitást, tiszteletet, ami összekapcsolja őket a gyökereikkel. Emellett a szülők Isten áldását szeretnék kérni gyermekük életére, arra vágnak, hogy Isten gondviselése egy életen át hordozza és védelmezze. Ha nem is tudatosan, mégis érzik, hogy ők maguk nem képesek megvédeni gyermeküket minden veszélytől, szülővé válva szembesülnek tökéletlenségükkel, elégtelenségükkel, ráébrednek határaikra, átérzik az élet fenyegetettségét, törékenységét és a mai világ, társadalom káros, fenyegető hatásait. Arra vágnak, hogy gyermekük élete biztonságban legyen, Isten és egy közösség megtartó-, védelmezőereje vegye körül. A családok döntő többsége úgy tekint a keresztségre, mint kazuáliára, amely ugyan pontszerűen kapcsolja őket össze az egyházzal családi életciklusuk egy minősített pontján, mégis kihát az egész életre és azon is túl.

A lelkész ezzel szemben érti és átéli a keresztség mély bibliai és reformátori értelmét, és nemcsak kazuáliaként, hanem elsősorban sakramentumként tekint a keresztségre, tudva, hogy a keresztség bekapcsol a Krisztus-eseménybe, Krisztus halálába és feltámadásába, pecsét, mely Krisztushoz tartozást, a Krisztus-követők gyülekezetébe való bekapcsolódást, Krisztus és egyháza melletti elköteleződést, átgondolt és felelős döntést jelent. Nem csupán kazuália, egyszeri találkozás Isten népének közösségével, hanem befogadás e közösségbe,

mellyel egy életen át tartó kapcsolat indul el. A lelkész feszültsége abból fakad, ha a keresztség misztériumát nem értő szülők – önhibájukon kívül – olyan szentséget szeretnének kérni gyermekük számára, melynek jelentésével nincsenek tisztában. Csupán kazuáliaként értelmezik, nem ismerik sem a következményeit, sem a fogadalmukkal vállalt felelősséget. Nyersen fogalmazva: áldást kérnek csupán, amiért adománnyal fizetnek.⁴ Ezen a ponton a szülők és az egyház képviselőiben álló lelkész elvárásai és elképzelései feszültségbe kerülnek egymással, amit úgy írhatunk le, mint a keresztség családi-biográfiai, illetve egyházi-intézményi megközelítése közötti feszültséget.⁵

Az igazi találkozás

A lelkézt – mint Krisztus elhívott szolgáját – megterheli az a felelősség, hogy vajon nem méltatlanul szolgáltatja-e ki a keresztség szentségét. Eljut-e a keresztség mély üzenete azokhoz, akik gyermekük keresztségét kérik?

Az elmúlt évek beszélgetései során leszűrt tapasztalatom az, hogy ha csupán frontálisan beszélek a keresztség teológiai jelentéséről, észreveszem, hogy a figyelem lanyhul, a „fülek becsukódnak”, nem éri el a tanítás a szíveket. Ha engedem, hogy a szülők megfogalmazzák, mit jelent számukra a keresztség, miért vannak itt, miért fontos ez számukra, ha meg akarom hallani, amit mondanak, a vágyukat, és kiegészítem a mélyebb tartalommal, akkor nyitott figyelemmel hallgatnak. Ebben én mindig azt a csodát élem meg, hogy ott van jelen Isten, ahol nem tárgyként (én akarok velük valamit), hanem alanyként vannak jelen a beszélgetőtársak. Az igazi találkozás (*Begegnung*) akkor tud létrejönni, ha alanyként találkozunk. Amint tárggyá válik akár a lelkész, akár a másik fél, nem születik meg a találkozás (*Vergegnung*).⁶ A keresztelői beszélgetéseken újra és újra megtapasztalom ezt az igazságot, és megélem, hogy Isten jelenléte és munkája feltételként állítja nekünk a szabadságot: a szabadon, szeretettel való alanyi jelenlétet. „Azáltal, hogy érzékeny vagyok a másik sebezhetőségére, nem leszek úrrá a másik alanyiságán.”⁷ Jézus arra tanít, hogy ő szelíden lép az ember életútja mellé, oda lép, ahol tartunk. Először kérdez, meghallgat, kíváncsi ránk, felveszi a tempót, és csak azután tanít (mint az emmausi tanítványok történetében).⁸ Miután Isten teremtményeként tekintek a másikra, igaz jelenléttel meghallgattam, hol tart most az útján, akkor fog tudni ő is meghallgatni engem, kapcsolódni ahhoz, amit én lelkészként mondani szeretnék neki, akkor válik nyitottá arra, hogy beengedje a mélyebb tartalmat. Ez feltételezi a lelkész Istenbe vetett feltétlen bizalmát is: hinni abban, hogy Isten ott van a másik életében. A hiányok és töredékesség helyett a hit darabkáit keressük, azoknak örülünk, azokra figyelünk, azokat hangsúlyozzuk és erősítjük meg, ismerjük el. Ha a másik szeretettnek éli meg magát, akinek van öröksége, és akinek életében ott van Isten keze munkája, akkor afelé fog növekedni, hogy azt még inkább felismerje és keresse.

4 B. KAUL: *Taufpastoral – zwischen kirchlicher Tradition und menschlicher Erfahrung. Pastoraltheologische und Liturgiewissenschaftliche Untersuchungen*, LIT, Tübingen, 2010. ■ 5 R. SOMMER: *Kindertaufe*, i. m. 19–21. ■ 6 M. BUBER: *Én és te*, Európa, Budapest, 1994. ■ 7 KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmásíthatatlan jogigény. Betékinés a kontextuális lelkigondozásba és segítségbe*, Exit, Kolozsvár, 2013, 46. ■ 8 I. BAUMGARTNER: *Pasztorálpszichológia*, Semmelweis Egyetem – Párbeszéd (Dialógus) Alapítvány – HÍD Alapítvány, Budapest, 2006, 107.

ÉLETÚT, ÖRÖKSÉG

Kérdés: „Téged hogyan neveltek a szüleid? Mik azok az értékek, amelyekről úgy érzed, fontosak neked, meghatároznak téged? Melyek a legfontosabb dolgok, amelyeket tovább szeretnél vinni?”

Amikor a szülők arról mesélnek, hogyan nőttek fel, mit kaptak a családjuktól, szüleiktől, nagyszüleiktől, lehetőségük van tudatosítani, amiért hálásak lehetnek, lehetőséget kapnak, hogy átgondolják és megfogalmazzák, mik azok a legfontosabb értékek, mi az a pozitív örökség, amelyet tovább szeretnének adni gyermekeiknek, és mi az, ami nem az ő feladatuk vagy útjuk.⁹ A legtöbb szülő látja, ki tudja szűrni és elismeri mindazt az értéket, amit a szüleitől, nagyszüleitől kapott.

Például:

- „A legfontosabb dolog, amit kaptam, az a szeretet, a család összetartása, hogy a szüleim mindig mellettünk álltak. Mindig tudtam, hogy számíthatok rájuk... és ez ma is így van... szeretném, ha a gyerekeim is így nőnének fel.”
- „A legfontosabb talán a kitarítás, a munka szeretete, hogy végig kell csinálni dolgokat... a küzdeni tudás... azt tanították meg, hogy nem szabad feladni.”
- „Apám egy igazi jó lélek volt, nem e világra való, túl naív, túl őszinte, túl jószívű... én nem vagyok már ilyen, de nagyon hálás vagyok neki, ahogy szeretett minket, és mindenben a javunkat akarta.”
- „Az édesanyám mindig dolgozott, éjt nappallá téve, hogy előteremtse a szükséges dolgokat. Nagyon sok nehézség között, sosem panaszkodott.”
- „A szülőföld szeretete az egyik legfontosabb, amit továbbadtak.”

Megható, ahogy elérzékenyülnek, megérintődnek a szülők, amikor visszagondolnak saját szüleik erőfeszítésére, igyekezetére, éltető mintájára. Érzik, hogy sokat kaptak, amiért hálásak. A kérdés segíti láttatni velük, hogy úgy tudják visszafizetni a szüleiknek, amit kaptak, hogy a gyermeküknek adnak, a következő generáció életébe, jövőjébe csatornázzák be a kapott értékeket.

Ez a kérdés segít meglátni azt is, hogy nem vagyunk magányos sziget ebben a világban, hogy mindannyian össze vagyunk kapcsolva az elődeinkkel és az utánunk jövő generációval. Mindannyian egy láncszem vagyunk a generációk láncolatában, és felelősségünk van a jövőért. Senki sem születik tiszta lappal, magunkban hordozzuk az őseinket, a történeteket, amelyek összekapcsolnak velük. Ahogyan *Hanneke Meulink-Korf* fogalmaz: „Az emberek beleszületnek mások történetébe [...], régóta folyó elbeszéléseibe. Az életet kislánként vagy kisfiúként egy ember sem kezdi egyetlen történettel, hanem inkább mindeki több, egymástól különböző történettől indul el.”¹⁰

⁹ A hagyatékban olyan feladatok, adósságok, küldetések is benne lehetnek, amelyek nem illeszkednek a gyermek képességeihez. Például hogy valaki olyan hivatást vigyen tovább, amit a szülei nem tudtak megvalósítani. Ez akkor okoz nehézséget, ha a megbízások lojalitási konfliktushoz vezetnek. Ebben az esetben a hagyaték negatív örökségnek számít. ■ ¹⁰ H. MEULINK-KORF – A. VAN RHIJN: *A harmadik – akivel nem számoltak*, Exit, Kolozsvár, 2009, 96.

A lelkész fontos feladata ezen a ponton, hogy segítsen megtalálni az örökséget, amit tovább lehet adni a következő generációnak.¹¹ Fontos, hogy rávilágítson, elsősorban nem szavakkal adjuk tovább az értékeket, hanem cselekedetekkel, a létünkkel, azzal a mintával, ahogyan vagyunk ebben a világban, és ahogyan látjuk az életet. Bennünk élnek a szüleink mintái és története, s ugyanígy a mi mintánk és történeteink is benne fognak élni a gyermekeinkben. Ez felelősség, ugyanakkor nagy áldás is.

Többirányú elköteleződés, összekapcsoló beszéd

A kontextuális pasztoráció abból indul ki, hogy az emberi viszonyok Isten jelenlétében alakulnak, mindannyian Isten színe előtt állunk.¹² A szülők életútjáról, családi kapcsolatairól beszélgetve ezért nagyon fontos, hogy a beszélgetésben többirányú elköteleződéssel legyünk jelenek. Ez azt jelenti, hogy nemcsak az előtünk ülő szülőpárt látjuk, hanem mindazokat az embereket, akik összekapcsolódnak velük. Úgy hallgatunk és úgy beszélünk, hogy közben tudjuk, a beszélgetésben jelen vannak előbbi és későbbi generációk, vertikális és horizontális kapcsolódások, lojalitás, ami összeköti az embereket.

Az emberek kapcsolatokban élnek, a kapcsolat az életük alapja, és az egzisztenciális lojalitás erején keresztül keresnek újra kapcsolatot a számukra sokat jelentő másikkal.¹³ Ahhoz, hogy gyógyító módon legyünk jelenek, tudatosságot és nagy érzékenységet kíván tőlünk, hogy nemcsak a jelenlévők, hanem a jelen nem lévők érdeke is fontos, és azon igyekszünk, hogy minden érintettnek az érdeke – azoké, akik nincsenek jelen, vagy már nincsenek, az elhunytakat is beleértve – képviselőt kapjon az adás és elfogadás mérlegén.¹⁴ Képesnek kell lenni meglátni minden érintett fáradozását és jó szándékát, képesnek kell lenni hitelt és bizalmat kölcsönözni minden érintettnek, elő kell segíteni, hogy az emberek hitelt adjanak egymás szavának, és nem utolsósorban jól kell időzíteni. A lelkésznek vigyázni kell arra, hogy mindenki megkapja a lehetőséget, hogy álláspontját és szükségleteit kifejtthesse, és rá kell venni a többiekre, hogy meghallgassák a másikat.¹⁵ „A »kontextuális« lelkész keresi azt, ami az embereket valóban összeköti: a saját eredetükkel, önmagukkal, a *közeli másokkal*: szüleikkel, testvéreikkel, párjukkal, gyermekeikkel és unokáikkal.”¹⁶ „Az összekapcsoló nyelvhasználat [...] nem állít senkit szembe a saját kontextusával, nem szigetel el attól, még akkor sem, ha annak a másinak egy »lehetetlen« családja van, és ha ez a másik erről a családról nagyon komor fogalmakkal beszél.”¹⁷ A lelkész nem teszi diszlojálissá, hűtlenné az embereket egymás iránt, hanem párbeszédre bátorítja őket hozzátartozóikkal, ahol erre még van remény. A jövő generáció, a keresztelőre váró kisgyermek érdekében tekintettel vagyunk az érintettek közötti kapcsolatokra, és végig szem előtt tartjuk a legfontosabbat: a kapcsolatok

11 Ehhez a lelkésznek a saját örökségével is tisztában kell lennie. Lásd SIBA B.: A szülői ház szerepe a lelkipásztori identitás alakulásában, in SPANNRAFT M. – KORPICS M. – NÉMETH L. (szerk.): *A család és a közösség szolgálatában. Tanulmányok Komlói Piroska tiszteletére*, L'Harmattan – Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest, 2016, 201–218. ■ 12 H. MEULINK-KORF – A. VAN RHJIN: *A harmadik – akivel nem számoltak*, i. m. 60. ■ 13 KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmászhatóan jogigény*, i. m. 123. ■ 14 M. MICHIELSEN – W. van MULLINGEN – L. HERMKENS (szerk.): *Összetartozásban*, Exit, Kolozsvár, 2010, 37. ■ 15 C. DUCOMMUN-NAGY: *Lojalítás – erő, mely gúzsba köt vagy felszabadít*, Exit, Kolozsvár, 2014, 90. ■ 16 KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmászhatóan jogigény*, i. m. 124. ■ 17 Uo.

gyógyulását, megerősödését, és sosem felejtjük el: „Az ember mindig mások kezét fogva áll Isten előtt, s egyszersmind: mások kezét fogva mindig Isten előtt áll.”¹⁸

Sebek és áldások

Sok szülő beszámol arról, hogy az életükben lévő törések – alkoholista apa, anya, elhagyó szülő, erőszak a családban – a gyermekek születésével újra fájdalmassá váltak, az érzések és az emlékek felerősödtek. Fontos, hogy a beszélgetés folyamán olyan bizalmi légkör alakuljon ki, amelynek terében a szülők az öröm mellett elmondhatják a fájdalmaikat, sebeiket, a rájuk nehezedő hagyaték, negatív örökség gondját. Ehhez fontos, hogy a lelkipásztor el tudja fogadni az élet teljességét, tudjon sírni a sírókkal és örülni az örülőkkel. *Dietrich Bonhoeffer* a lelkipásztor egyik fontos képességének tartja, hogy „egyszerre több dolognak is szálást tud adni önmagában”.¹⁹ Képessé kell válnia arra, hogy a fájdalomban jelen tudjon lenni, anélkül hogy „elmenekülne”.

A keresztelői beszélgetés különleges alkalmat kínál arra, hogy rávilágítsunk: a jövő generációi érdekében a régi jogtalanságok megnevezése és elismerése döntő jelentőségű. Ezekben a beszélgetésekben a gyógyulás és a jövő nemzedékek érdekében a lelkipásztornak fontos elismernie azokat a jogtalanságokat, amelyek a szülőket érték, az árat, amibe egy-egy élethelyzet került nekik. A lelkész segíthet a szülőknek azzal, hogy elismeri az őket ért – a szülei által okozott, vagy az „élet által rájuk mért” – jogtalanságot, és a vétkeket vétkeknek, a jogtalanságot jogtalanságnak nevezi. Csak erről a pontról indulhat később gyógyulás. Ugyanakkor azzal is tisztában van, hogy az általa adott elismerés hasznára válik ugyan a lelkigondozottnak, a legfontosabb elismerés a hozzátartozóktól jön. A lelkész segítheti erre kérdésekkel a szülőket. Egy példa a sebeik kapcsán:

„Egy édesapa elmesélte, hogy mióta gyermeke született, sokkal erősebben törnek rá azok a gyermekkori negatív emlékek, képek, amikor alkoholista édesapjától rettegett. Sokszor eszébe jut, hogy remegett az ágy alá bújva, hogyan menekültek édesanyjával a szomszédokhoz, vagy töltötték az éjszakát az utcán, várva, hogy édesapja elaludjon. Másrésztől olyan emlékei is vannak, amikor józan volt az apja, akkor tanult vele, végül is szerette őt.”

Egy ilyen beszélgetés során a lelkésznek lehetősége van kívülálló harmadikként elismerni a szenvedést, az árat, amibe mindez a szülőnek került. Lehetőség van megállni, nem siettetni, engedni elgyászolni, ami elveszett, lemondani arról, ami jogosan járt volna, jelen esetben a gondoskodó, megbízható apai szeretetről. Teret kell biztosítani a fájdalomnak, a veszteségnek és a dühnek, ami ehhez hozzátartozik. Ez hosszú út, amit nem lehet siettetni, sokszor több beszélgetés kell hozzá, ugyanakkor nem mondhatunk le arról, hogy mi tudjuk, létezik a megbocsátás, elengedés útja, s ezen keresztül a szabadság útja. A lelkész beszélhet arról, hogy felnőtt gyermekként lehetőségünk van beszélgetést kezdeményezni a szüleinkkel a sérelmekről, hiányokról. A lelkésznek lehetősége van finoman az exonerciáció (mentesítés) útján segíteni a felnőtt gyermeket, azáltal hogy megpróbálja segíteni

megérteni a szülők helyzetét, lehetőségeit. Miért viselkedhettek úgy, ahogy viselkedtek? Mik lehetnek azok az életkörülmények, igazságtalanságok, amelyek miatt nem tudták megadni azt, amire gyermeküknek joga lett volna?²⁰ A vétek ettől még vétek marad, de nem a hibáztatás felől közelítünk. Azzal is tisztában kell lennünk, hogy a gyermek még a bántalmazó szülőjéhez is lojális, és ez a lojalitás megtörhetetlen. Keresni kell a szülővel a dialógust, megadni számára az esélyt, hogy elmondhassa a történetet a saját szemszögéből. Ez a gyermek által a szülőknek kínált igazságszolgáltatás.²¹ Nem szabad abba a hibába esnünk, hogy azonosulunk a gyermekkel, és elítéljük – példánkban az apát. Nekünk azon kell munkálkodnunk, hogy beindítsuk a párbeszédet. A gyógyulást ezzel tudjuk segíteni. A lelkészben nem hunyhat ki a „megtértett emberi igazságosság helyreállításának reménysége”.²²

A fenti esetben tudtunk beszélgetni arról, hogy *vajon az édesapát mi terhelhette meg, amiért az alkoholba menekült*. És olyan kérdéseket tehetünk fel, amelyek finoman elindíthatják a felnőtt gyermeket az édesapjával való beszélgetés felé. „*Volt-e lehetőséged édesapáddal ezekről már felnőttként beszélni?*” „*Sejted-e, hogy az ő életében mi lehetett a hiány?*”

Ha a mentesítés folyamata finoman elindul, van remény arra, hogy beinduljon a párbeszéd a még élő édesapával, s a meglévő kapcsolat gyógyuljon. Van remény, hogy egyszer lehetővé válik az őszinte párbeszéd, amely utat nyit a vétek elismerése, a bocsánatkérés felé, és felszabadít a múlt ránehezedő átka alól, új szabadságra vezet el. Ezáltal lehetővé válhat, hogy a felnőtt gyermek lemondjon a vádról, noha maga a vétek megmarad, viszont a terhe többé már nem akadály.²³ A mentesítés kiszabadít a vádolás fogságából.

Sok olyan élethelyzet van azonban, amikor már nem lehet jóvátenni az elkövetett vétket, mert a felmenők már nem élnek, vagy nincs lehetőség a párbeszédre. Úgy tűnik, lezárult az út, a múlt végképp magába zár. A lelkésznek ezen a ponton lehetősége van jelenlétével is képviselni Isten halálon átívelő valóságát, a biztos tudást, hogy a halálból van feltámasztás. A keresztségben épp ez válik tapinthatóvá, átélhetővé: „*a régiek elmúltak, íme újjá lett minden*” (2Kor 5,17).

Isten Krisztusban újat kezd velünk. A víz azt szimbolizálja, hogy Isten eltörli a generációs átkot, nem kell továbbvinnie a következő nemzedéknek.²⁴ Ami az embernél lehetetlen, Istennél lehetséges: hogy elengedjük az adósságot, hogy Isten kezébe tegyük, és ne vigyük tovább destruktív módon az „átkot”, és ne fiztessük meg a horizontális kapcsolatban (a házastárssal) vagy a jövő generációval, továbbgörgetve a forgószámlát.²⁵ Ami volt, azt nem lehet visszahozni, ez igaz, de létre lehet hozni valami újat. A kapcsolatainkban visszafordíthatatlan folyamatok vannak, de van lehetőségünk újat építeni.

20 KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmásíthatatlan jogigény*, i. m. 120. ■ 21 Uo. ■ 22 H. MEULINK-KORF – A. VAN RHJN: *A harmadik – akivel nem számoltak*, i. m. 54. ■ 23 KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmásíthatatlan jogigény*, i. m. 82. ■ 24 M. ELIADE: *Vallástörténeti értekezés*, Helikon, Budapest, 2014, 297–299. ■ 25 Azok az emberek, akik életük során lényeges dolgokat nélkülöztek, vagy akik ellen igazságtalanságot követtek el, destruktív jogosultságot nyernek. Etikai szempontból jogosultak arra, hogy megkapják azt, amit nélkülözniük kellett, vagy hogy elismerjék, hogy jogtalanul bántották őket. Ha viszont nem áll rendelkezésükre elégséges segítségforrás, hajlamossá válnak arra, hogy destruktív jogosultságukat destruktív cselekvésre cseréeljék fel, aminek következtében újabb jogtalanságot okoznak. Ezt nevezzük forgószámlának.

A család mint a felelősség és jóvátétel helye

A saját életünkéből és a családokkal folytatott munka során is látjuk, hogy a család nem szent hely, és az őszinteség megköveteli tőlünk, hogy ne idealizáljuk a családot. Lelkészként ne közvetítsünk hamis képet az emberek felé, mintha a család vagy a keresztyén család a véteknélküliség helye lehetne. „Az arról alkotott idealisztikus elképzelések a gonosztól vannak, mert ezek az elképzelések az embereket becsapják.”²⁶ A család nem szent hely, vétkek és adósságok, sebek és áldások helye, ahol az emberek visszavonhatatlanul, átruházhatatlanul, egzisztenciálisan egymás mellé rendeltettek és egymásra bízottak. „Ott beszélünk családról, ahol az emberek felelősek egymásért azon az alapon, hogy nem egyenlők, nem egyidejűek, és nem egyenlítik ki egymást.” „Nem a biológiai tényező [...] tesz egy embert édesanyává vagy édesapává, hanem a felelősség és a nem-kontinuitás.”²⁷ A szentség nem véteknélküliséget jelent, hanem „megbízhatónak és felelősnek lenni maga a szentség”.²⁸ Ebben az értelemben lehet a család megszentelt hely. A kontextuális szemlélet jellegzetes része, hogy tud úgy tekinteni az emberre, mint aki képes szenvedni a felebarátja szenvedése miatt, amiért őt tisztelet illeti meg. Van olyan szenvedés, amit nem szabad elvenni, hanem ki kell bontakoztatni és irányítani kell: a felelősségről, az érzékenységről, a mások szenvedése miatt megélt szenvedésről van szó. *Böszörményi-Nagy* az érdemek, a vétkek és az igazságtalanság nemzedékek közötti szemléletét úgy dolgozta ki, hogy a transzgenerációs »továbbhatás« ne végzet vagy sors legyen, hanem kapcsolattá lehessen.²⁹ Ez a kulcsa annak a szemléletnek, amelyet a családok felé képviselnünk kell: ahol a sebek vannak, ott vannak az erőforrások is.

ISTENHIT ÉS CSALÁD – A FELMENŐK HITE

Kérdés: „Szerinted hogyan volt jelen Isten a családokban?”

Milyen hatások értek téged a hitteddel kapcsolatban?

Kik voltak azok a személyek, mik voltak azok az események, akik/amelyek hatással voltak rád?”

A keresztlői beszélgetés egyik fő témája, hogy hogyan tudják majd a szülők hitben nevelni gyermeküket. Ahhoz azonban, hogy erről érdemben beszéljünk, először fontos felfedezni, hogy mi az, amijük van, amiből adni tudnak a gyermekeiknek. Ez a kérdés is a pozitív örökséget segít keresni, de most leszűkítve Istenre és a hitre a család történetében. Közös olyan eseményeket, emlékeket, érzéseket, hangulatokat, személyeket keresünk, amelyek hatással voltak hitükre, Istennel való kapcsolatukra. Itt sokszor eltemetett, elfeledett vagy jelentéktelennek gondolt emlékek kerülnek elő, és maguk a szülők is csodálkoznak, hogy ezeknek jelentőségük lehet.

Egy olyan generáció esetében, amely a kommunizmus idején nőtt fel, sokszor előfordul, hogy inkább a nagyszülők hite „öröklődik”, ők azok, akik imádkozni tanították az unokájukat, akik elvitték őket templomba, akik még olvastak Bibliát, imádkoztak. Akiknek

26 KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmásíthatatlan jogigény*, i. m. 61. ■ 27 Uo. 62–63. ■ 28 Uo. 62. ■ 29 Uo. 70.

a házában emlékezni lehet feszületre, szentképekre, akik akkor is hittek, amikor az élet nehéz volt. Lehet, hogy ez a hit nem volt „tökéletes”, de a legtöbb esetben hiteles volt. Ahogy Hanneke Meulink-Korf írja: „Egy-egy család történetében gyakran emlékeznek egy asszonyra vagy egy férfúra, aki oly módon »járt előttük«, hogy arról elmondható: ez az igazság és a szabadság útja. Ő pedig »előljáró« volt. [...] Vannak emberek, akik ezt [...] megvalósították, és így irányt mutattak azoknak, akik utánuk jöttek.”³⁰

Ezek az emlékek az emberi identitás legmélyebb rétegét érintik. Ilyenkor megbeszéljük, hogy ezek nagyon fontos hitdarabkák, útjelzők, mert ezekből fognak tudni adni a gyermekeiknek, és erre az örökségre tudják ráépíteni felnőtthitüket. Amikor ezzel szembesülnek, úgy érzik, gazdagok, sok mindent kaptak, sok mindent adhatnak tovább, és ez örömmel tölti el őket. Ugyanakkor arra is érdemes rávilágítani, hogy a gyermek nemcsak elfogad, hanem ad is. A szülők átadják a hitüket, de készsek-e arra, hogy formálódjanak gyermekük hite által? A kereszteleés arra is alkalom, hogy elmondjuk a szülőknek, fogadják el, amit a gyermekük ad nekik. A hitben nevelés útja a hitben növekedés, megerősödés útja is lehet a szülők számára.

A kereszteleés kapcsán találkozunk olyan helyzettel is, amikor csak az egyik fél szeretné megkereszteltetni a gyermeket, és ehhez a másik fél hozzájárul. Az is előfordul, hogy annak történetéből kiderül, bár számára a hit nem vált még belső tartalommal, tiszteletben tartja férje/felesége kívánságát, sőt támogatást is nyújt neki a hitben nevelés során. Kapcsolatmegerősítő hatása lehet, ha a nem hívő fél elmondhatja, hogy a hívő fél megérdemli, hogy lehetőséget kapjon a gyermek hitben való neveléséhez.³¹ Ugyanakkor fontos, ha a hívő fél elmondhatja, hogy számára mit jelent ez a támogatás, melléállás, mi az, amit társa ezzel a támogatással ad.

A SZÜLETÉS MINT HATÁRHELYZET, AZ ÉLET KISZOLGÁLTATOTTSÁGA

Kérdés: „Gyermekeitek születése előtt milyen számodra érzelmileg fontos események történtek a babavárással kapcsolatban? Írd össze őket! Lehet pozitív és negatív is.”

Egy gyermek születése olyan élmény, mely keveseknél történik úgy, ahogy elképzelték: vetelés, koraszülés, komplikációk, császármetszés, életveszély, egy gyermek elvesztése olyan események, melyek során a szülők megtapasztalják az élet törékeny, kiszolgáltatott voltát és azt a határelményt, hogy nincs uralmunk alatt az élet. Ahogy *Veltkamp* írja: az élet nem cseng össze az elképzeléseinkkel.³² Ezekben a helyzetekben az Istenbe vetett hit, Isten uralma a halál felett különös fontosságú. Egy anyuka így vall erről:

„Amikor a császármetszés után műtöttek, egyfolytában imádkoztam, egyfolytában a Miatyánkot mondtam. Két és fél óras műtét volt, és az orvosok nem mondtak semmit. Azt tudtam, hogy rengeteg vért vesztettem. Ott akkor nem volt más, csak Isten. Amikor az ember

30 Uo. 53. ■ 31 Uo. 133. ■ 32 H. MEULINK-KORF – A. VAN RHIJN: *A harmadik – akivel nem számoltak*, i. m. 56.

élet-halál között van, csak Isten marad. És azt mondtam, nekem élnem kell, Isten nem fogja hagyni, hogy a gyermekem anya nélkül nőjön fel.”

A HÁZASTÁRS MINT A LEGFONTOSABB HORIZONTÁLIS KAPCSOLAT

Kérdés: „Hogyan volt jelen a párod ezekben az eseményekben?”

A születés utáni, kihívásokkal teli mindennapokban fontos együtt felfedezni a családi erőforrásokat. A házastárs támogatása nagyon fontos a gyermekek születésénél és a mindennapokban. A keresztelői beszélgetés lehetőséget ad a házaspárnak, hogy visszajelzést, elismerést adjanak egymásnak a támogatásért, helytállásért. Ma már a legtöbb apa jelen van vagy szeretne ott lenni gyermeke születésénél. Az anyáknak ez szinte minden esetben nagy lelki támaszt jelent:

„Én megmondtam, hogy nekem senki nem kell, csak a férjem, ő legyen ott mellettem. Se anyukám, se senki. Mondtam is neki, hogy nem mehetsz el mellőlem. Tudtam azt is, hogy ez neki milyen nehéz, ott lenni, végignézni a műtétet, látni engem kiszolgáltatottan. Mégis fogta a kezem, és biztatott, mosolygott rám, miközben ő is félt és bizonytalan volt.”

Lelkésként fontos visszajeleznünk, kihangosítani ilyenkor: ez az apa képes volt átlépni a határait, és erején felül támogatást adni a feleségének. Ugyanígy el kell ismernünk azt az édesanyát, aki képes pár nap alatt regenerálódni, hogy a gyermekéről gondoskodjon, minden fájdalom ellenére szoptatni őt, éjszakázni vele, fáradságot nem kímélve ringatni, befektetni egy igazságos és méltányos jövőbe. Böszörményi-Nagy a felelősség fogalmával az etika felől közelít a családi kapcsolatokhoz: „az ember egyszer oltalomra szorul, máskor pedig ő oltalmaz másokat. Az élet folyamán mindenki sorra kerül.”³³ Az ember felelőssége annál erősebb, minél sebezhetőbb a másik, és minél inkább „rám” van utalva.³⁴

Rákérdezve fontos feltárunk és megkeresünk a házastárs mellett a többi kapcsolati erőforrást is, a tágabb család erejét, támogatását, segíteni az embereket, hogy megnyissák relacionális forrásait. Fontos elismerni a nehéz helyzetben tett erőfeszítéseket, kihangosítani, megnevezni az érdemeket, amelyeket a családtagok a befektetett munkájukkal szereztek. Ilyenkor előfordul, hogy éppen azzal találkozunk, hogy nincs családi támogatás, sebek és sérelmek húzódnak meg a kapcsolatokban. Találkozunk lojalitáskonfliktussal, amikor az egyik fél a házastársa és a szülei között öröklődik:

„»Az a baj, hogy te [a férj] nem védsz meg engem az anyád rosszindulatától. Amikor bánt engem, elhord mindennek, te csak hallgatsz. Szerintem egy férjnek az lenne a feladata, hogy megvédje a feleségét.« »De mit csináljak anyámmal? Mindig is ilyen volt, neki semmi nem volt jó. Semmi, amit én csináltam. Én már úgy vagyok vele, hogy egyik fülelen ki, másikon be...«”

Egy ilyen megterhelt helyzetben nem lehet gyors segítséget adni, a házaspárnak hosszabb kísérésre van szüksége, hogy képesek legyenek meghallani a társuk mondatai mögött a vágyat, a szenvedést. A kísérés során fontos, hogy a múltbeli sérelmeket ki lehessen beszélni, s az érdemek elismerése által megerősíteni a szövetséget. Törekednünk kell segíteni a házaspárt, hogy a horizontális kapcsolaton belül (azt elsődlegesen szem előtt tartva) tudják megtalálni a vertikális kapcsolataiknak szentelt megfelelő figyelmet. Segítség lehet ebben a munkában a genogram alkalmazása, amikor a házastársak a maguk és a társuk életében is ráláthatnak a kapcsolatokban rejlő sebekre és áldásokra, segítve ezzel a mélyebb megértés, megbocsátás útját.

ISTEN JELENLÉTE AZ ÖRÖMBEN ÉS A SZENVEDÉSBEN

Kérdés: „Mit gondolsz, hogyan tekintett Isten ezekre az eseményekre? (Mit adott bennük, vagy miért nem akadályozta meg őket?)”

Az örömben, gyermekáldásban a szülők képesek meglátni Isten ajándékát, áldását, viszont a szenvedés, a veszteség sok esetben megpróbálja, átalakítja az istenhitet. Az addigi biztonságos világ keretei összetörnek, az élet kiszolgáltatottá, fenyegetetté válik. A keresztség ebben a helyzetben képes vigasztalást jelenteni, szimbolikájával az elfogadást, az élet törékenységének átélését segíti, ugyanakkor felerősíti a meggyőződést: mindannyian Isten kezében vagyunk.

A gyermek születése olyan élmény, amely szinte minden esetben hat a szülők hitére. Sokan beszámolnak arról, hogy gyermekük születésével elmélyült a hitük, megerősödtek, de olyanok is vannak, akiknek ekkor megrendült vagy átértékelődött az Istennel való kapcsolatuk.

Fontos, hogy a lelkész elismerje annak a jogtalanságnak a tényét, amelyet az élet a szülőkre mért, például egy beteg vagy koraszülött gyermek esetén. És az is fontos, hogy fel tárjuk a múltban rejlő erőforrásokat, hogy a jövő lehetővé váljon.

Egy édesanya, aki toxémiás terhesség miatt huszonhatodik hétre, császármetszéssel szülte meg gyermekét, elmondta, hogy szinte nincs ereje az élethez. Annyira megterheli a reménytelenség, kifizia lassú fejlődése, a bizonytalanság, hogy vajon valaha egészséges lesz-e, hogy elvesztette a bizalmat, reményt a jövőben. Istennel szemben haragot érez, igazságtalannak tartja, hogy gyermekét ilyen korán kellett a világra hoznia. A beszélgetés során kiderült, hogy nagyon nehéz gyermekora volt, nagyobb testvérével kellett tizenegy évvel fiatalabb hűgát és nagyobbacska testvéreit nevelnie. Tizennégy évesen, a tanulás mellett már dolgoznia kellett éjjelente egy pékségben, mert édesanyja elhagyta a családot, a férjét és öt gyermekét. Mégis, ha visszagondol erre az időszakra, úgy látja, hogy szinte szárnyalt. Rengeteg ereje volt, hitt a jövőben, mindennap imádkozott, és tudta, hogy Isten vele van. Ha így visszagondol, végül tényleg minden jól alakult, a testvérei felnőttek, minden úgy lett, ahogy hitte és kérte.

Ha sikerül egy múltbeli erőforrást (hit) összekötni a mai nehéz helyzettel, a régi emlék a keresztlői beszélgetés során olyan felismeréssé válhat, amelytől a hitében megtört szülő új reményt kaphat. Ha van az életút során olyan megtapasztalás, amikor nagyon nehéz volt,

de Isten közelsége erővel és reménnyel töltötte meg az életet, átvitt a nehézségeken, ez a múltbeli tapasztalás reményt adhat a jelenben is. Például egy kérdés – *„Volt-e az életben olyan tapasztalatod, amikor nagyon nehéz volt, de sikerült felállni? Mi adott akkor erőt? Van-e olyan megtapasztalás az életedben, amikor Isten segített?”* – segíthet felkutatni hitdarabkákat, hitbéli erőforrásokat a múltból, vagy olyan családtagokat, akiknek a hit segített túlélni mélységeket az életben. Az ószövetségi nép történetében is láthatjuk ezt a motívumot a vándorlás során: Isten nagy és csodálatos tetteit, amelyekből a jelenben erőt lehet meríteni.

A GYERMEK, AKI AD

Kérdés: „Mit ad neked a gyermeked?”

„Egy gyermek léte vagy érkezése olyan adomány, aminek nincsen párja.”³⁵ A gyermek már léte által is ad a szüleinek, személyiségével, amilyen ő, és ahogy létezik a világban. A szülők számára a gyermek léte az élet egyik legnagyobb öröme:

- *„Ő a legnagyobb ajándék az életemben.”*
- *„Nem is tudnám elképzelni az életemet nélküle.”*
- *„Mindent.”*
- *„Örömet, jókedvet, vigasztalást... már egy mosolya is elfeledteti az egész napos terhet.”*
- *„Addig azt hittem, hogy mindenem megvan, most úgy látom, hogy sokkal üresebb volt az életem.”*

Ezek a szülői mondatok érzékeltetik, hogy a gyermek pusztán létével ad a szüleinek. A szülők meg is fogalmazzák, hogy tudatában vannak a gyermek ajándék voltának. Sokszor azt is kimondják, hogy az életükben a legfontosabb dolog, hogy a gyermekük boldog legyen, és mindent meg akarnak adni neki. Lelkészként fontos látnunk és érzékelni annak veszélyét, ha a szülők (főként a mai szülők) túlterhelik magukat – tökéletes szülők akarnak lenni –, és csak arra figyelnek, hogy adjanak a gyermeknek. Ezen a ponton érdemes beszélgetnünk arról, hogy a gyermeknek is joga van arra, hogy adjon, s ne csak elfogadjon a szüleitől. Azzal, hogy a szülők engedik adni a gyermeket, és észreveszik, elfogadják, elismerik azt, amit a gyermek ad (figyelmet, vigasztalást a szüleinek, részt vesz a testvére gondozásában, segít a házimunkában, stb.), azzal önbizalmat, tartást adnak neki. Ha a gyermek szabadon adhat, és ezért elismerést kap, konstruktív, szabad létet tud felépíteni.

A gyermek elismerése különösen olyan helyzetekben fontos, amikor például egy beteg családtag, testvér gondozása miatt kevesebb idő jut az egészséges gyermekekre:

Egy családban a második gyermek súlyos reflux miatt sokat volt kórházban az édesanyjával együtt. Az anyát megterhelte, hogy a nagyobb gyermeke kevés ideje jut, sokat kell

35 Uo. 24.

a nagyszülökre és férjére bíznia, és úgy érezte, önhibáján kívül nem jó anyja a fiának. A beszélgetés során kiderült, hogy a nagyfiú milyen sokat segít a testvére körül, jól viselkedik, hogy ne terhelje tovább az édesanyját, elfogadja szó nélkül, hogy az édesanyja a testvérével törődik. A beszélgetés során az édesanya megkönnyebbült, amikor felismerte, hogy ezek mind érdemek a nagyfia életében, és ha ő elismeri és szóvá teszi ezeket, megköszöni a gyermekének, akkor hozzájárul, hogy a fia büszke lehessen magára, és érdemeket szerezzen a családban.

A gyermekek érzékeny barométerek, tudják, hogy szüleik mikor cipelik az idegesség, a bűntudat és a bizalmatlanság túlságosan nagy terheit. Sőt tenni is akarnak ellene. Hihetetlen módon képesek adakozni és érzelmi hiányt szenvedő szüleikkel törődni már az egészen kiskorú gyermekek is.³⁶ Ha a gyermek úgy ad, hogy elismerik érte, észreveszik hozzájárulását a család jóllétéhez, akkor az életében ez nem válik destruktív jogosultsággá, a gyermek konstruktívan parentifikálódik, és az életében ez a gondoskodó időszak nem okoz tartós kárt. Böszörményi-Nagy Iván alanyként tekint a gyermekre, mint aki lemondhat valakinek a javára. Nem tekinti a gyermeket áldozatnak vagy az őt megbetegítő emberek áldozatának. Mert a gyermek alany, aki valakiért cselekszik. Még akkor is igaz ez, ha a gyermek nem önként adja fel autonómiáját.³⁷ Ebben az esetben a lelkész vagy terapeuta beindíthatja az elismerés tanításának folyamatát, és megvilágíthatja a családi kapcsolatokban a méltányosság, az adás-elfogadás mérlegét.

TERHEK ÉS HASZNOK ÚJRAELOSZTÁSA

Kérdés: „Mit ad a gyermeketek a házastársi kapcsolatotoknak?”

Amikor egy gyermek születésével a házaspár apává és anyává válik, az új szerepek megtanulása nem megy egyik napról a másikra. Az újszülött gondozása teljes odafordulást igényel az anyától, a figyelem a házastársi kapcsolatról a gyermek felé irányul. Sok család így fogalmazza meg ezt: „ő (a gyermek) lett az origó”, a viszonyítási pont, hozzá képest alakul a család élete. A szoros anya-gyermek kapcsolat miatt sok apa érzi azt, hogy kiszorul a családból, elveszíti a feleségét, aki most már „csak anya”. A keresztelői beszélgetés során fontos rákérdeznünk, miben változott a szülők házastársi kapcsolata. Milyen anyának, apának látják egymást? Hogyan tudnak egymásra figyelni, töltenek-e egymással minőségi időt?

Fontos ilyenkor kihangosítani mindazt, amit egyik vagy másik fél tesz a család jóllétéért. A lelkész kifejezheti, hogy azzal teszik a legjobbat gyermeküknek, ha erős a házastársi kapcsolatuk. Ezen pedig dolgozni kell. A „kiszorult” apa esetén fontos arról is beszélgetni, hogy mi az, amivel hozzájárulhat a gyermek jóllétéhez. Van-e olyan feladat, amiben részt vehet? Fontos segítenünk az apákat, hogy fel tudják vállalni a gondoskodás feladatát a családjukban és a társadalomban, hogy ezzel segítsük őket a konstruktív jogosultság kiérettelében.³⁸ Ugyanakkor segítenünk kell az anyákat, hogy tanuljanak meg elfogadni.

36 BÖSZÖRMÉNYI-NAGY I. – B. R. KRASNER: *Kapcsolatok kiegyensúlyozásának dialógusa*, Coincidencia Kft., Budapest, 2001, 29. ■ 37 Vö. KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmásíthatatlan jogigény*, i. m. 19. ■ 38 H. MEULINK-KORF – A. VAN RHIJN: *A harmadik – akivel nem számoltak*, i. m. 54.

Beszélni kell arról, hogy „*elfogadunk azáltal, hogy adunk, és adunk azáltal, hogy elfogadunk*”.³⁹ Egy gyermek érkezése új élethelyzetet teremt, amely feltételezi a terhek és hasznok újraelosztását. Addigi életükben kialakult egy mérleg: ki mit fektet be a kapcsolatba, ki milyen feladatot lát el a háztartásban, ki főz, mos, takarít, ki fizeti be a számlákat, stb. A gyermek érkezésével ez a helyzet megváltozik: az anya extrém módon leterhelődik. Azok a feladatok, amelyeket azelőtt ő látott el, most nem biztos, hogy ugyanúgy el lesznek látva. Míg azelőtt volt magára ideje, most szinte egyáltalán nincs. A házaspárnak sokszor tudatosan át kell beszélnie, mik azok a feladatok, amelyeket méltányosan újra el kell osztani egymás között. Mi az, amibe ennek megfelelően egyik vagy másik félnek többet kell befektetnie? A tisztesség mérlegét folyamatosan napirenden kell tartanunk.⁴⁰ Ha pedig azt érzik, hogy túl sok teher nehezedik rájuk, amit ketten nem tudnak ellátni, fel kell tenni a kérdést, hogy milyen külső erőforrásokat tudnak igénybe venni. Ha a terhek tudatos vagy spontán újraelosztása a gyermek születésével nem történik meg, az sok esetben kimondott vagy kimondatlan konfliktusforrássá válik. Az egyik vagy mindkét fél jogtalanok éli meg a fennálló helyzetet, túlterheltnek, kimerültnek fogja érezni magát. Ezen a ponton is a párbeszéd elindítása lehet a lelkész fontos feladata.

MEGBÍZHATÓAN FELNEVELNI

Kérdés: „Mit gondolsz erről az állításról: Gyermekünket Istentől kaptuk. Mi, a szülei Isten megbízottai vagyunk az ő életében.”

Azzal, hogy a gyermek nem tulajdon, hanem ajándék, akit Istentől kaptak a szülők, kevés kivételtől eltekintve minden szülőpár egyetért. A keresztlői beszélgetés során megérik a rájuk nehezülő felelősséget, hogy megbízható módon neveljék fel gyermeküket. Végigbeszélgetve az életútjukat, a kapott mintákat a szülők jó esetben átérzik, hogy tetteik következményekkel járnak azokra nézve, akik utánuk jönnek. Amit hátrahagynak, átörökítenek, meghatározza a következő nemzedéket. Sőt az is nyilvánvalóvá válik, hogy tetteinknek transzgenerációs hatása is van: amit teszünk, valamilyen módon nemcsak a gyermekeinkre hat, hanem unokáinkra, dédunokáinkra is. A fent idézett kijelentés az értékek, a hit, az örökség átadásának felelősségéről szól, mert Isten ránk bízta gyermekünket. Ugyanakkor arról is szól, hogy a gyermek nem a tulajdonunk, hanem Isten ajándéka, aki sok-sok talentumot kapott, egy személyiséget, amelyet mi, szülők is csak felfedezünk, napról napra rácsodálkozva. Ugyanakkor Isten a kezünkbe helyezte gyermekünket, ránk bízta, hogy megbízhatóan neveljük fel. Védjük őt, szabjunk neki határokat, álljunk mellette, de amikor eljön az ideje, engedjük szabadon.

„A szülők szerepe [...] az, hogy megteremtsek a feltételeket, és szeretetteljes kísérőként segítsék a gyereket megtalálni a saját célját az életúton. Azért fogadták el a gyermeket, hogy aztán lépésről lépésre elengedjék, és egy olyan csomagot adjanak neki, ami lehetővé teszi, hogy meg tudjon állni a saját lábán.”⁴¹ A gyermek feltétel nélkül bízik a szüleiben, elszakíthatatlan a lojalitása, amely egy életen át tart. Ezzel nem áll szemben az a törekvése, hogy

39 Uo. 64. ■ 40 Uo. 54. ■ 41 KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmászthatatlan jogigény*, i. m. 136.

majd megtalálja és körülhatárolja magát. Érdeemes tudatosítani a szülőkben, hogy a lojalitás és az individuáció folyamata nem áll ellentétben egymással.⁴² Ha a maga idején kiépül a bizalom és a kötődés, akkor idejekorán lehetővé válik az individuáció is. A hit átadása azt jelenti, hogy a szülők megélik a hitüket. Együtt imádkoznak a gyermekkel, a gyermek látja őket Bibliát olvasni, imádkozni egyedül is, remélni, bízni Istenben. A hit nem elsősorban szavakkal adódik át, hanem ugyanúgy, mint minden érték: viselkedéssel, életpéldával.⁴³ Erre szép példa *Geert Boogaard* verse:

„Azért hordtak, hogy szabaddá légy, jöttél, hogy elmehess. A zsinórnak, mi anyád testéhez kötött, el kell szakadnia, hogy élni hagyjon. Sosem feledhetjük el: nem vagy a tulajdonunk. Nem vagy a miénk. Mi vagyunk a tieid, hogy vezessünk, oltalmazzunk, megőrizzünk a félelemtől, hogy elmondjuk neked: nem félünk a viharban, és veled énekelünk az éjszakában. Nézők vagyunk az életed peremén. Figyelhetünk, amint játszol, és rád nevelhetünk, miközben elmerülsz abban, amit látsz és teszel. Látunk, amint lassan azzá leszel, ami vagy. Nyitva tartjuk az utat sikereid előtt, és megpróbáljuk megakadályozni, hogy az légy, ami nem lehetsz...”⁴⁴

AZ IMÁDSÁG

**Kérdés: „Mit kérsz Istentől gyermekeiteknek és családotoknak?
Miért szeretnéd, ha imádkoznánk az istentiszteleten?”**

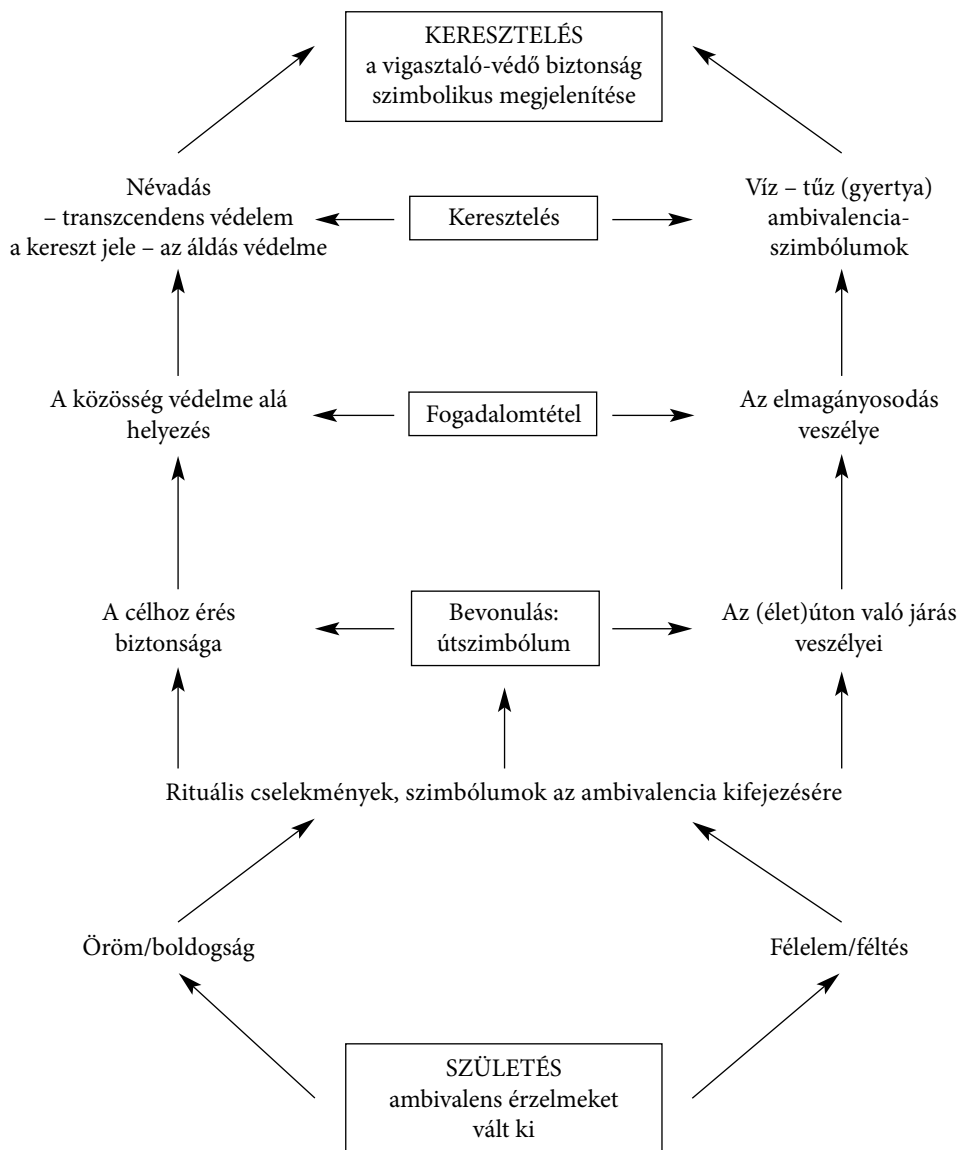
A keresztelői beszélgetés sajátja, hogy rávilágít, a szülőknek nem kell egyedül megküzdeni a gyermeknevelés nagy feladatával. A keresztséggel a gyülekezeti közösség tagjává válnak. Egy közösség áll a hátuk mögött, amely imádkozik a gyermekért, a családért. Az imádság mint kapcsolat Istennel, az áldás forrásával, létfontosságú a keresztyén nevelésben. Jézus ígérete: „íme én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20b), egyfajta örök, el nem múló hűséget, kíséretet jelent. Lelkészként fontos kihangosítanunk, hogy az imádság kapcsolatba kerülés Istennel, megállás előtte, rátekintés az életünkre. Megteremti az emberek közötti legmélyebb kapcsolódás terét, s ily módon a legmélyebb kapcsolódást a gyermekekkel, a házastárssal és a tágabb család tagjaival.

A KERESZTELŐI ISTENTISZTELET

Egy gyermek születése az öröm, boldogság és a félelem, féltés ambivalenciáját hordozza magában. A keresztelői szertartás ezt a kettőséget segít átélni, szimbólumai, rituális cselekményei által feldolgozni: megjeleníti Isten és a keresztyén közösség védő, vigasztaló biztonságát. A keresztelői istentisztelet lépéseinek, elemeinek meghatározó jelentésük van.

■ 42 H. MEULINK-KORF – A. VAN RHIJN: *A harmadik – akivel nem számoltak*, i. m. 25. ■ 43 SIBA B.: *Isten és élettörténet. A narratív identitással kapcsolatos kutatási eredmények gyakorlati teológiai jelentősége*, Loisir, 2010, 72. ■ 44 G. BOOGAARD: *Vers a gyermekünknek*, in KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmásíthatatlan jogigény*, i. m. 135–136.

A keresztlői istentisztelet lépései, elemei⁴⁵

45 HÉZSER G.: *Pasztorálpszichológiai szempontok az istentisztelet útkereséséhez*, Kálvin Kiadó, Budapest, 2005, 118.

1. A bevonulás

A mi gyülekezetünkben a keresztelő az istentisztelet elején van, és mire a lelkész bevonul, a család már az Úr asztala körül ül. De sok gyülekezet megőrizte a bevonulás rítusát, amikor a család az istentisztelet egy pontján vonul be a templomba, és foglal helyet az Úr asztalához közel. A bevonulás szimbolikusan kifejezi az emberi életutat, az úton járást, annak kiszolgáltatottságát, veszélyeit, s emellett a hátat fordítást a világ gondjainak és a megálást Isten színe előtt. Az Úr asztalához érkezés megjeleníti a célba érést, a hazatalálást, az otthon biztonságát, a közösségbe való bevonulást, megérkezést. A mi gyülekezetünkben a keresztelés a templom közepén, az Úr asztalánál zajlik, a gyülekezet öt hajóban ülve veszi körül a keresztelendő gyermeket, a családját. Isten Igéje, jelenléte és a család van a központban, és a közösség mindezt körülöleli.⁴⁶

2. A fogadalomtétel

A keresztelő protestáns hagyomány szerint a legtöbb gyülekezetben – nálunk is – a vasárnapi istentisztelet keretében zajlik. A szülők, keresztszülők fogadalma kifejezi akarataikat, hogy Isten gondviselésébe, a keresztyén közösség védelmébe, oltalmába szeretnék helyezni gyermeküket. A fogadalomtétel olyan, mint a megállás és bebocsátáskérés egy kapunál, illetve fogadalom amellest, hogy a közösség értékei szerint élnek, járnak el a gyermek gondviselői. Emellett a közösség is fogadalmat tesz: „*a gyermeket imádságban hordozza, és a szülőknek, keresztszülőknek minden segítséget megad ahhoz, hogy a gyermeket hitben neveljék*”. Ez azt jelenti, hogy a keresztséggel a közösség befogadja a gyermeket, a családot, hordozza őket, imádkozik értük, tagjainak tekinti őket. A kereszteléssel a közösség egy új tagot nyer, és ezáltal jövőt is, hogy van további élet, van kinek átadni a hitet.⁴⁷ Ez a szeretetkifejezés különösen hiányos családi viszonyok esetén nagy erő, amikor távol vannak a rokonok, a család, vagy már nem élnek a nagyszülők, vagy nincsenek testvérek. A közösség megjeleníti Isten családját. A keresztelői beszélgetésben fontos helye van annak is, hogy mit jelent a szülők számára, hogy egy közösség hordozza őket, és miért fontos, hogy gyermekük ebben a közösségben nőjön fel.

3. A keresztelői prédikáció

A keresztelői beszéd a sakramentum kiszolgáltatása mellett az egyik legfontosabb része az ünnepnek. A lelkésznek – megismerve a családot és a családi kapcsolatokat – lehetősége van kapcsolópontot találni a családi életút és a Biblia üzenete között. A kontextuális szemlélet itt is keresi a párbeszédet, és célja, hogy az emberek élethelyzetét, kontextusát a bibliai és egyházi tradícióval való párbeszédnek tekintse.⁴⁸ Mi az a legfontosabb kérdés, bibliai üzenet, amely összekapcsolódik a családi történettel? Isten Lelke segítségével

46 B. KAUL: *Taufpastoral – zwischen kirchlicher Tradition und menschlicher Erfahrung*, i. m. 247. ■ 47 KISS J. – H. MEULINK-KORF – A. MELZER: *Megmásíthatatlan jogigény*, i. m. 136. ■ 48 R. SOMMER: *Kindertaufe*, i. m. 31.

a személyes történet összekapcsolódhat Isten országának történetével, és valóban a befogadás, a szövetségbe fogadás ünnepe lehet a keresztelő.⁴⁹ A család számára átélhetővé válik a Biblia központi üzenete: Isten ismer engem, fontos vagyok számára, számontart engem és gyermekemet is, van mondanivalója számomra. Isten üzenete nem távoli beszéd, hanem egészen közel jövő, egzisztenciálisan érintő valóság. Ezáltal a keresztség közvetve is személyes átéléssé válik.

4. A keresztség mint meghalás és feltámadás

A keresztség misztériumába való bekapcsolódás lehetővé teszi a szülők számára is, hogy gyermekükkel együtt átéljék a Krisztussal való meghalás, pokolra szállás és feltámadás útját. Ilyen szempontból a keresztség átmeneti rítus, meghalás egy régi életnek, és feltámadás egy újra, az anyaság és apaság életszakaszára, a Krisztusban élt életre.⁵⁰ A kereszteleési szertartásban a víz szimbóluma kifejezi, hogy a generációs átkok, fájdalmas, sebek, a töredékesség, jóvátehetetlen múltunk, a ránk mért jogtalanságok velünk együtt szimbolikusan eltemetnek, és egy teljesen új élet reménysége tárul fel, amit érzelmileg, dramatikusan átélhetnek a szülők. Lehet, hogy az életben nincs lehetőség jóvátételre, vagy emberileg rendezni megszakadt kapcsolatokat, Krisztussal mégis új teremtés kezdődik.⁵¹ A kereszteleői beszélgetésben fontos felkészítenünk a szülőket e misztérium átélésére, ami ott a kereszteleői medencénél történik: Isten Igéje, szava és látható pecsétje új kezdetet jelent, ahol az átok nem uralkodik többé az életen, hanem Isten Lelke lesz az élet ura.⁵²

5. Az áldás

A Bibliában az áldás már a teremtés történetének kezdetén megjelenik, és az élet kibontakozásának, növekedésének, lélegzésének jele. Szemben az átokkal – amely az élet zsugorodását, ellehetetlenülését jelenti – az élet igenlését, lüktetését tárja elénk. A kereszteleői istentisztelet részeként megjelenő áldás Isten végső igenjét jelenti az új életre. Amikor Jézus azt mondja, hogy „én vagyok az alfa és az ómega”, ez azt is jelenti, övé az első szó, a gyermek életének életre hívása, és az utolsó szó, az áldás szava, a gyermek életére adott igen, a gonosz feletti végső ítélet kimondása, az élet kibontakozására, növekedésére adott ámen.

6. A kereszteleői ünnep

A kereszteleői abból a szempontból is különleges alkalom, hogy az új generáció életéért való hálának, az élet továbbadásának ünnepe is. Ilyenkor szinte kivétel nélkül együtt van a család, mindazok, akikkel összefonódik az élet, generációk (nagy szülők, dédszülők), horizontális kapcsolatok (testvérek, nagynénik, nagybácsik) mind körülveszik a gyermeket, osztoznak az örömben, az ünnepben, az áldásban, az új kezdet, a szabadság megtapasztalásában. Ez az ünnep gyógyító erejű, akik részesednek benne, átélnek, hogy összetartoznak, s hogy az új élet felelősségre, megbocsátásra, párbeszédre hívja őket. Ilyenkor a családtagok

49 G. RITZER: *Taufmotive*, i. m. 32. ■ 50 Uo. 33. ■ 51 Uo. 47. ■ 52 R. SOMMER: *Kindertaufe*, i. m. 311.

a gyermekre tekintve sok esetben képesek átlépni sérelmeken, és mindennek ellenére helyet foglalni azok között, akikkel Isten összetartozásra hívta őket. A keresztelőre készülve a lelkésznek fontos hangsúlyoznia, hogy a gyermek számára mekkora erőforrás, hogy szeretetkapcsolatok hálója veszi körül: Istenünk, itt állunk előtte, egymás kezét fogva.

BEFEJEZÉS

A keresztelői beszélgetés és istentisztelet olyan különleges területe a lelkészi munkának, ahol a legfiatalabb generáció van a középpontban. Egy gyermek köré rajzolódnak ki életutak, emberi kapcsolatok, generációk láncolata, sebek és áldások. Ez a munka számtalan lehetőséget kínál nekünk arra, hogy az emberek önmagukkal, Istennel és szeretteikkel való kapcsolata gyógyulhasson, ezért az áldás útjának nevezhetjük. A fent sorra vett témák, amelyek a keresztelői beszélgetésben és istentisztelet során kirajzolódtak, mind fontos területek, ahol a kontextuális szemléletnek gyógyító, kapcsolatmegerősítő hatása lehet, ahol valódi találkozások jöhetnek létre lelkész és család, Isten és ember, család és gyülekezet között. A kontextuális terápiának, amelltt hogy segíteni próbál problémákkal küzdő embereken, az is célja, hogy a fiatal és a jövő nemzedék érdekeit képviselje. Ez a preventív munka nagy jelentőségű a keresztelői beszélgetésekben, ahol a gyermek mint a jövő nemzedék legfiatalabb tagja van a középpontban. A keresztség misztériumába való bekapcsolódás a szavakon túl lehetővé teszi a nem kimondható, de átélhető gyógyulást, az élet egyensúlyának helyreállítását minden töredékesség ellenére. Miközben tudjuk, hogy lelkészként Isten hív be minket ebbe a munkába, és bíz meg a feladattal, hogy az áldás útján járjunk, hitet is ad, hogy bár a bűn hatalma nagy, nem határtalan. Isten művét nem tudja kikezdeni a generációkon keresztül továbbadott átok sem, és ő ma is ugyanolyan közel van teremtményeihez, mint kezdetben. Az áldás útja nyitva áll előttünk.

A szerző református lelkész, lelkigondozó (Budai Református Gyülekezet).

Hilda Siba-Rohn: On the path of blessing. The possibilities of contextual pastoral counselling in the baptismal conversation and in the baptism ceremony. *During the preparation for infant baptism the parents' expectations of and phantasies about baptism must be tuned – as best as possible – with the church's theological understanding and expectations of the family. In the study we explore the ways a baptismal conversation with contextual perspective as well as the baptismal service can foster a real encounter between the church, the community, the family and God. Along the baptismal questions and the baptismal service of the Buda Calvinist Church, we will review how the preparation for baptism can give space for the application of the contextual approach of pastoral counseling. The presented topics are illustrated with quotes from real conversations and life examples.*

Keywords: *contextual pastoral counseling, baptism, family, inheritance, future generation.*

